

Виконано структурування контексту пояснень в інтелектуальній інформаційній системі з урахування об'єктного та темпорального аспектів. Показано, що суттєві для пояснення знання визначають умови та обмеження у об'єктному та темпоральному аспектах щодо процесу прийняття рішень в інтелектуальній системі. Запропоновано артефактну модель контексту пояснень, яка містить опис артефактів предметної області та процесів обробки цих артефактів, що дає можливість персоналізувати пояснення з урахуванням їх актуальності на основі використання комбінації явних та неявних знань, які складають умови та обмеження щодо процесу прийняття рішення в інтелектуальній системі. Розроблено процесно-орієнтований метод побудови артефактної моделі контексту пояснень, який містить етапи формування множини артефактів, процесів обробки артефактів та залежностей, що лежать в основі цих процесів. Метод дає можливість сформулювати опис контексту з використанням не лише явних, але й неявних знань.

Ключові слова: пояснення, персоналізація, артефактна модель, знання, інформаційна система.

The structuring of the context of explanations in the intellectual information system was carried out, considering the object and temporal aspects. It is shown that the knowledge essential for explanation determines the conditions and limitations in object and temporal aspects regarding the decision-making process in the intellectual system. An artifactual model of the context of explanations is proposed, which contains a description of the artifacts of the subject area and the processes of processing these artifacts, which makes it possible to personalize explanations considering their relevance based on the use of a combination of explicit and implicit knowledge, which make up conditions and restrictions regarding the decision-making process in an intelligent system. A process-oriented method of building an artifact model of the context of explanations has been developed, which includes the stages of forming a set of artifacts, artifact processing processes, and the dependencies underlying these processes. The method makes it possible to form a description of the context using explicit and implicit knowledge.

Keywords: explanation, personalization, artifact model, knowledge, information system.